



Sadržaj

Aktivnosti iz područja osiguravanja kvalitete.....	2
Rezultati i doprinosi Tempus projekta EduQuality.....	4
Odbor i Ured za upravljanje kvalitetom Sveučilišta u Zagrebu	6
Ishodi učenja i dopunska isprava o studiju	7
Vrjednovanje studijskih programa na Sveučilištu u Zagrebu	10
Vrjednovanje kvalitete obrazovnoga procesa	12
Vanjska vrjednovanja na sastavnicama SuZ 2010./2011. i 2011./2012. ak. god.	13
Postupci unutarnje i vanjske neovisne periodične prosudbe sustava za osiguravanje kvalitete na Sveučilištu u Zagrebu.....	14
Priručnik za osiguravanje kvalitete Sveučilišta u Zagrebu	15
Kultura kvalitete na Sveučilištu u Zagrebu	16

Poštovani čitatelji!

Nakon dužeg vremena, evo ponovno novoga broja našega glasnika Ureda za upravljanje kvalitetom *UniQinfo*, koji prati teme iz područja osiguravanja kvalitete. U međuvremenu se sustav osiguravanja kvalitete unaprjeđivao te se zbililo dosta pozitivnih događaja i pomaka, koji su pak do krajnjih granica angažirali naše ljudske resurse. O nekima od njih izvještavamo i u ovom broju glasnika, a informacije o ostalima priredit ćemo za sljedeći broj.

Protekle su dvije godine obilježene izgradnjom formalno-pravnoga okvira, opisom postupaka osiguravanja kvalitete, kako na razini Sveučilišta tako i na razini sastavnica. Nakon što su doneseni pravilnici o vrjednovanju studijskih programa svih razina, Senat je donio i Pravilnik o sustavu osiguravanja kvalitete. Nakon toga je Odbor za upravljanje kvalitetom, kroz period od više od godinu dana, radio na izradi pripadajućega sveučilišnoga priručnika. U revidiranju i dopunama sudjelovali su i drugi sveučilišni odbori i povjerenstva, prodekani za nastavu, povjerenstva za kvalitetu na sastavnicama te članovi Rektorskog kolegija u širem sastavu. Priručnik je završen i objavljen prolijetos. Upravo

kada je i trebalo, s obzirom da su u tijeku bili ili su započeli brojni postupci unutar-njega i vanjskoga vrjednovanja kvalitete i reakreditacije. Za sve njih, bilo je izuzetno važno napraviti kvalitetan priručnik. Priručnik je obuhvatio 11 područja osiguravanja kvalitete, koja su naznačena u Pravilniku o sustavu osiguravanja kvalitete, te ih je detaljno razradio. U vrijeme donošenja Pravilnika prevladao je stav da u njega trebaju ući samo nužni članci, a da se detaljna razrada postupaka, preporuke i primjeri dobre prakse objave u Priručniku.

U tom je kontekstu Senat, 18. listopada 2011., donio i posebnu odluku o provođenju studentske ankete koja predviđa da svaka sastavnica jednom u tri godine provede jedinstvenu sveučilišnu anketu za vrjednovanje rada nastavnika kako bi se na ujednačen i efikasan način dobili rezultati usporedivi na razini Sveučilišta. U narednom periodu je važno, a na to nas upozoravaju i studenti, da se rezultati ove ankete, kao i završnih anketa u kojima studenti koji su završili određenu razinu studija ocjenjuju svoj studij, uzmu

u obzir kod donošenja odluka vezano uz napredovanje nastavnika, upisne kvote, a posebno kod izmjena i dopuna studijskih programa. Na realizaciju toga cilja obvezuje nas i *Ugovor o punoj subvenciji participacije redovitih studenata u troškovima studija u akademskim godinama 2012./2013., 2013./2014. i 2014./2015.* Nakon evaluacije koju je provela Europska asocijacija sveučilišta (EUA) 2011., tijekom 2012. godine započelo je i vanjsko neovisno periodično vrjednovanje sustava osiguravanja kvalitete na Sveučilištu u Zagrebu, koje provodi Agencija za znanost i visoko obrazovanje u akademskoj godini 2011./2012. Takvo su vrjednovanje prošle i tri sastavnice Sveučilišta: Fakultet elektrotehnike i računarstva, Fakultet organizacije i informatike te Medicinski fakultet i sva su tri fakulteta dobila certifikate o uspostavljenom sustavu. Čestita-mo! Nadalje, nakon Ekonomskog fakulteta i Fakulteta organizacije i informatike, koji su bili u reakreditaciji u 2010./2011., u akademskoj godini 2011./2012. u postupku reakreditacije bili su tehnički fakulteti, a ove akademske godine na redu je biotehničko područje.

Valja naglasiti da svi ovi formalni mehanizmi ne bi imali smisla da se ne njeguje kultura kvalitete u svim područjima djelovanja našega Sveučilišta. To je jasno zapisano u Politici osiguravanja kvalitete koju je prihvatio Senat 2. listopada 2012. Nadalje, održane su različite radionice i edukacija o promicanju kvalitete obrazovnoga i znanstvenoga rada. U tom kontekstu posebno ističemo radionice o primjeni ishoda učenja koji su u ovom broju posebno obrađeni kao tema. Budući da je koncept ishoda učenja temelj za uvođenje poučavanja i učenja u čijem je središtu student, pokrenuti su i veliki međunarodni projekti koji se bave procjenom ishoda učenja studija (npr. AHELO koji je pokrenuo OECD). U današnjem vremenu globalne konkurencije u obrazovanju, a i sve većih zahtjeva koji se stavljaju pred visoko obrazovanje, boriti se možemo jedino kvalitetnim nastavnim, istraživačkim i stručnim radom.

prof. dr. sc. Blaženka Divjak,
prorektorica za studije i studente

Aktivnosti iz područja osiguravanja kvalitete na Sveučilištu u Zagrebu

- ▶ Šumarski fakultet Sveučilišta u Zagrebu 8. ožujka 2012. stekao je EN ISO 9001:2008 certifikat. Time je certificiran sustav poslovanja Šumarskoga fakulteta u znanstveno-istraživačkom, nastavnom i stručnom radu, u području šumarstva i drvne tehnologije. Dana 6. ožujka 2013., obranjen je prvi nadzorni *audit* EN ISO 9001:2008, također bez nesukladnosti. Osobitost sustava upravljanja kvalitetom Šumarskog fakulteta jest jedinstvenost modela koji uspješno objedinjuje EN ISO sustav upravljanja poslovanjem te sustav osiguravanja kvalitete, temeljen na ESG standardima i smjernicama.
- ▶ Na Sveučilištu u Zagrebu, 16. ožujka 2012. održan je drugi okrugli stol Hrvatske stručne skupine za Bolonjski proces. Tijekom Okruglog stola raspravljalo se o provedbi Bolonjskoga procesa u Hrvatskoj, uz poseban osvrt na *kolaborativne doktorske programe i zajedništvo sveučilišta i gospodarstva u doktorskoj izobrazbi*.
- ▶ Kolaborativni doktorski programi nastaju u suradnji sveučilišta i vanjskih partnera (iz gospodarstva, državnih tijela, nevladinih udruga ili istraživačkih instituta) radi kvalitetnijega doprinosa društvu te pronalaženja novih izvora financiranja istraživanja na doktorskoj razini.
- ▶ Hrvatska stručna skupina za Bolonjski proces organizirala je 17. svibnja 2012. panel diskusiju i radionicu pod nazivom *Osiguravanje kvalitete u visokom obrazovanju i obrazovanje temeljeno na ishodima učenja*. Cilj panel diskusije bio je predstaviti kontekst i namjenu postupka reakreditacije i vanjskih vrjednovanja, učinke koje ti postupci imaju na sustav visokoga obrazovanja, ali i probleme s kojima se institucije visokoga obrazovanja susreću u tim postupcima. U panel diskusiji bile su zastupljene različite perspektive: perspektiva Ministarstva znanosti, obrazovanja i sporta, Agencije za znanost i visoko obrazovanje, ali i visokoobrazovnih institucija. Održana je i radionica, namijenjena prije svega dekanima, prodekanima za nastavu i voditeljima studija, ali i zainteresiranim nastavnicima i studentima, koja će se baviti praktičnom primjenom ishoda učenja u razvoju kurikuluma, ali i njegovoj svakodnevnoj implementaciji u nastavnom procesu.
- ▶ Dana 29. svibnja 2012. Fakultetu prometnih znanosti službeno je uručen certifikat od strane certifikacijske kuće DQS, kojim je potvrđena implementacija sustava upravljanja kvalitetom, sukladno normi EN ISO 9001:2008.
- ▶ Sveučilište u Zagrebu bilo je domaćin 21. godišnje međunarodne konferencije European Access Networka (EAN), pod nazivom *Access to Higher Education: is it a right, a privilege or a necessity? (Affordability, Quality, Equity and Diversity)*, od 27. do 29. lipnja 2012. na kojoj je sudjelovalo 150 sudionika sa svih kontinenata. Eu-

ropska pristupna mreža potiče širi pristup visokom obrazovanju za one skupine koje su trenutno podzastupljene, bilo da je riječ o spolu, etničkoj i nacionalnoj pripadnosti, dobi, invaliditetu, obiteljskom porijeklu, zvanju, zemljopisnom položaju ili nekom drugom ranijem obrazovnom nedostatku. EAN je jedina nepolitička organizacija u Europi za (širenje) sudjelovanje u visokom obrazovanju. Organizirana je u obrazovne svrhe i djeluje pod engleskim zakonom.

- ▶ Dana 20. rujna 2012. održan je okrugli stol pod nazivom *Upravljanje kvalitetom na Pravnom fakultetu u Zagrebu: razvoj sustava i dobre prakse u skladu s europskim i domaćim standardima*. Uvodno izlaganje održala je prof. dr. sc. Marina Ajduković, zamjenica predsjednika Povjerenstva za upravljanje kvalitetom, a potom su koncept upravljanja kvalitetom, kao i dosadašnje aktivnosti Povjerenstva na izradi Priručnika, prikazali doc. dr. sc. Anamarija Musa, doc. dr. sc. Frane Staničić i dr. sc. Eva Anđela Delale. Nakon izlaganja, uslijedila je rasprava u kojoj su aktivno sudjelovali i unutarnji i vanjski sudionici – studenti, nastavnici i drugi zaposlenici te predstavnici poslodavaca.
- ▶ Na izvanrednoj sjednici Senata, 2. listopada 2012. usvojena je Politika osiguravanja kvalitete na Sveučilištu u Zagrebu. Njezina je osnovna namjena definiranje načela uspostave sustava, metoda i orijentacije te organizacije sustava osiguravanja kvalitete Sveučilišta u Zagrebu. Osnovna je značajka sustava osiguravanja kvalitete na Sveučilištu očuvanje akademskih vrijednosti Sveučilišta te postizanje akademskih standarda i u skladu s time uspostava prikladnoga sustava osiguravanja kvalitete.
- ▶ Devin Wu, predstavnik *Taiwan Assessment and Evaluation Association (TAEA)*, boravio je od 3. do 7. prosinca 2012. u Zagrebu, u sklopu studijskoga posjeta Agenciji za znanost i visoko obrazovanje (AZVO). Devin Wu sudjelovao je kao promatrač u postupku audita, koji na Sveučilištu u Zagrebu provodi AZVO te se sastao s prof. dr. sc. Blaženkom Divjak, prorektoricom za studente i studije Sveučilišta u Zagrebu i posjetio Ured za upravljanje kvalitetom Sveučilišta u Zagrebu.
- ▶ U četvrtak, 17. siječnja 2013., na Sveučilištu u Zagrebu održana je *Tribina o krite-*

rijima za vrjednovanje online studija, koju zajednički organiziraju Ured za e-učenje Sveučilišta u Zagrebu i Nacionalno vijeće za visoko obrazovanje. Cilj ove tribine bio je raspraviti pitanje kriterija za vrjednovanje online studija, s obzirom na to da Nacionalnom vijeću za visoko obrazovanje već dolaze upiti i zahtjevi za vrjednovanje online studija te je nužno postaviti kriterije i omogućiti razvoj online studija i u Hrvatskoj.

- ▶ U 2012. proveden je projekt *Unipsinet - razvoj mreže sveučilišnih studentskih službi i unapređenje skrbi o psihološkom zdravlju studenata*. Projekt je financiran od strane Fonda za razvoj Sveučilišta u Zagrebu radi postavljanja temelja za sustavan razvoj službi podrške studentima na Sveučilištu u Zagrebu te osvještavanja značaja psihološkoga zdravlja studenata te važnosti pružanja potpore studentima u svladavanju akademskih obaveza. Projektom je provedeno opsežno istraživanje potreba studenata za podrškom tijekom studiranja, povećana je ponuda aktivnosti (radionica o uspješnom učenju i organizaciji vremena) i informativnih materijala (letaka) za studente te su identificirane postojeće službe koje pružaju podršku i savjetovanje studentima. Uspostavljena je suradnja sa stranim sveučilištima i organizacijama koje djeluju u ovom području, a putem informativnih radionica povećana je i osviještenost sveučilišnoga osoblja o važnosti brige za psihološko zdravlje studenata te njegova povezanost s uspješnim studiranjem.
- ▶ Međunarodnu akreditaciju preddiplomskoga i diplomskoga studijskoga programa Građevinskoga fakulteta provela je ugledna akreditacijska agencija za studijske programe iz područja tehničkih znanosti, informatike, prirodoslovlja i matematike ASIIN (Akkreditierungsagentur für Studiengänge der Ingenieurwissenschaften, der Informatik, der Naturwissenschaften und der Mathematik e.V.). Tijekom procesa akreditacije, akreditacijska komisija agencije ASIIN postavila je nekoliko zahtjeva za promjenama programa i donijela nekoliko preporuka. Uprava i Fakultetsko vijeće počeli su s radom na ispunjenju zahtjeva radi dobivanja akreditacije do 2017. Fakultetu elektrotehnike i računarstva ista je agencija produžila akreditaciju za svih pet studijskih programa do travnja 2014.



godine, a nakon što FER ispuni tri postavljena uvjeta i podnese izvješće ASIIN-u, akreditacija bi se trebala produžiti do 30. rujna 2018. godine. Studijski programi FER-a prvi su puta dobili i certifikate usklađenosti s europskim preporukama za studijske programe u području inženjerstva i informatike: EUR-ACE i Euro-Inf.

- ▶ Fakultet organizacije i informatike, Fakultet elektrotehnike i računarstva i Medicinski fakultet dobili su certifikat za učinkovito djelovanje sustava osiguravanja kvalitete od strane Agencije za znanost i visoko obrazovanje. Postupci vanjske neovisne periodične prosudbe sustava osiguravanja kvalitete provodili su se tijekom 2011. godine.

Pripremila:

Marija Badovinac Škrinjar, univ. spec. oec., Ured za upravljanje kvalitetom Sveučilišta u Zagrebu

Rezultati i doprinosi Tempus projekta EduQuality

Glavni cilj Tempus projekta Education for Equal Opportunities at Croatian Universities – EduQuality bio je izjednačavanje mogućnosti za studente s invaliditetom u sustavu visokoga obrazovanja u Republici Hrvatskoj, kroz razvoj novih i unaprijeđenje postojećih oblika potpore studentima s invaliditetom na sveučilištima uključenima u projekt.

Projekt je kao nositelj provodilo Sveučilište u Zagrebu putem Ureda za studente s invaliditetom i Povjerenstva za studente s invaliditetom od 2010. do 2013., a vodila ga je prof. dr. sc. Lelia Kiš-Glavaš s Edukacijsko-rehabilitacijskoga fakulteta. Projektni partneri Sveučilištu u Zagrebu bili su sveučilišta u Dubrovniku, Osijeku, Rijeci, Splitu i Zadru, Hrvatski studentski zbor, Institut za razvoj obrazovanja, Sveučilište Göteborgs (Švedska), Sveučilište Strathclyde (Škotska), Sveučilište Aarhus (Danska) i Sveučilište Masaryk (Češka).

Projekt je financirala Europska komisija u sklopu Tempus programa (90%) i sufinanciralo Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta (10%). Ukupni proračun projekta bio je 868.053 eura.

Aktivnosti i rezultati projekta uvelike su doprinijeli razvoju pristupačnosti visokoga obrazovanja studentima s invaliditetom u Republici Hrvatskoj, a time i podizanju razine studentskoga standarda, odnosno kvalitete u sustavu visokoga obrazovanja.

Osnovni rezultati koji pridonose kvaliteti studiranja osoba s invaliditetom i pristupačnosti visokoga obrazovanja, a ostvareni su u okviru projekta su sljedeći:

Nabavljena je pomoćna tehnologija za studente s invaliditetom te prijeko potrebna tehnička oprema za rad sveučilišnih službi potpore studentima s invaliditetom;

Razvijen je i pokrenut sveučilišni kolegij „Vršnjačka potpora studentima s invaliditetom“ na Sveučilištu u Zagrebu, kao i na nekoliko drugih hrvatskih sveučilišta (sveučilišta u Rijeci, Zadru i Puli);

Razvijena je edukacija nastavnoga, stručnoga i administrativnoga sveučilišnoga osoblja o mogućnostima studenata s različitim oblicima invaliditeta te načinima prilagodbi akademskih sadržaja

sukladno njihovim potrebama (kreirani su edukativni priručnici i radionice);

Izrađen je prijedlog nacionalnoga dokumenta koji sadrži minimalne standarde pristupačnosti visokoga obrazovanja studentima s invaliditetom u Republici Hrvatskoj.

Jedna od vrlo važnih aktivnosti koja je odmah na početku projekta realizirana jest nabavka pomoćne tehnologije za studente s oštećenjima vida (čitači ekrana, govorne jedinice, brajev pisač, brajeve bilježnice, govorni kalkulatori)

Kao krajnji korisnici projektnih rezultata, provođenjem Tempus projekta EduQuality najviše su, naravno, profitirali sami studenti s invaliditetom. Izjednačavanjem njihovih mogućnosti u visokom obrazovanju i omogućavanjem njihovoga kvalitetnoga studiranja, značajno se podižu njihove profesionalne i socijalne kompetencije, što će svakako pozitivno utjecati i na njihovu zapošljivost u budućnosti.

i studente s oštećenjima sluha (laptopi kao pomoć u hvatanju bilježaka), a koja je osigurana ne samo za hrvatska partnerska sveučilišta i institucije.. Time je omogućeno uspješno, kvalitetno i jednakopravno studiranje ovim skupinama studenata s invaliditetom.

Sveučilište u Zagrebu započelo je s implementacijom sveučilišnoga kolegija „Vršnjačka potpora studentima s invaliditetom“ u akademskoj godini 2011./2012. Kolegij je dostupan za upis svim studentima na svim studijskim pro-

gramima i razinama studija te je jedan od značajnih kolegija koji studentima nudi neprocjenjivo iskustvo i razvoj tzv. soft skills. Studenti s invaliditetom tako, putem kolegija, imaju mogućnost koristiti vršnjačku potporu koja im je potrebna u izvršavanju studentskih obaveza, a koju pružaju educirani i vršnjaci, njihovi kolege sa studija, koje se ujedno i kontrolira cijelo vrijeme. O važnosti ovoga kolegija govori i podatak da se broj studenata koji je upisao kolegij u protekle dvije godine udvostručio i vrlo pozitivan *feedback* kako studenata koji su upisali kolegij tako i studenata kojima je u okviru kolegija pružena vršnjačka potpora.

Radi informiranja, educiranja i senzibiliziranja nastavnika te stručnoga i administrativnoga osoblja o mogućnostima studenata s različitim oblicima invaliditeta te načinima prilagodbi akademskih sadržaja sukladno njihovim potrebama, kreirana je zbirka edukativnih priručnika

pod nazivom „Studenti s invaliditetom“ te su razvijene dvodnevna radionica za nastavnike i jednodnevna radionica za stručno i administrativno sveučilišno osoblje. Na svim hrvatskim sveučilištima provedene su edukativne radionice te je u prvoj fazi provedbe ukupno educiran 131 nastavnik i 108 stručnih i administrativnih djelatnika. Radionice će se na Sveučilištu u Zagrebu nastaviti provoditi svake akademske godine u okviru rada Ureda za studente s invaliditetom Sveučilišta u Zagrebu. Osim radionica, na-

stavnicima su na svim sastavnicama, kao i na Rektoratu Sveučilišta, za korištenje uvijek dostupni edukativni priručnici.

Jedan od vrlo važnih ishoda projekta jest i izrada prijedloga nacionalnoga dokumenta pod nazivom „Osiguravanje minimalnih standarda pristupačnosti visokoga obrazovanja za studente s invaliditetom u Republici Hrvatskoj“. Osim što dokument daje prikaz aktualnoga stanja, vezano uz osiguravanje pristupačnosti i uvjeta studiranja za studente s invaliditetom, te identificira ključne probleme s kojima se studenti s invaliditetom susreću u sustavu visokoga obrazovanja, dokument na jednom mjestu navodi Minimalne standarde pristupačnosti visokoga obrazovanja studentima s invaliditetom te daje preporuke za osiguravanje minimalnih standarda. Dokument je prihvaćen na sjednici Rektorškoga zbora, održanoj 15. ožujka 2013., čime se ovo područje prepoznalo kao



EDUQUALITY

jedno od prioritarnih pri kreiranju mjera i strategija visokih učilišta. Također, vjerujemo da će ovaj i pripadajuće mu dokumente koristiti i druge relevantne institucije pri kreiranju politika za osobe s invaliditetom.

Putem projekta razvijena je i mreža podrške, odnosno mreža predstavnika hrvatskih sveučilišta te drugih relevantnih institucija i organizacija s ciljem daljnje potpore i implementacije aktivnosti pokrenutih tijekom projekta. Kao krajnji

korisnici projektnih rezultata, provođenjem Tempus projekta EduQuality najviše su, naravno, profitirali sami studenti s invaliditetom. Izjednačavanjem njihovih mogućnosti u visokom obrazovanju i omogućavanjem njihovoga kvalitetnoga studiranja, značajno se podižu njihove profesionalne i socijalne kompetencije, što će svakako pozitivno utjecati i na njihovu zapošljivost u budućnosti.

Realizacijom svih projektnih aktivnosti mnogo je učinjeno da se izjednače mogućnosti za studente s invaliditetom u visokom obrazovanju, o čemu svjedoči sve veći broj studenata s invaliditetom koji uspješno ulaze i prolaze kroz sustav visokoga obrazovanja u RH, kao i sve veća svjesnost o njihovim mogućnostima i potrebama od strane svih sudionika visokoga obrazovanja.

Provođenjem ovoga projekta, na svim je hrvatskim sveučilištima postalo jasno da su studenti s invaliditetom jednako-pravni dio studentske populacije i da im je kao takvima potrebno pružiti jednak pristup visokom obrazovanju, kao i da postoji dobra volja da se to u potpunosti realizira. Vjerujemo da će buduća legislativa, ali posebice praksa, to i dokazati.

Pripremile:

Prof. dr. sc. Lelia Kiš-Glavaš

Valentina Novak Žižić, mag. soc. rad.,
Ured za studente s invaliditetom
Sveučilišta u Zagrebu

Odbor i Ured za upravljanje kvalitetom Sveučilišta u Zagrebu

Odbor za upravljanje kvalitetom (u daljnjem tekstu Odbor) savjetodavno je tijelo Senata i Rektorškoga kolegija. Prvi Odbor osnovan je 2002., radi planiranja, upravljanja i analize postupaka vrjednovanja cjelokupnoga znanstveno-istraživačkoga sustava i sustava visokoškolske naobrazbe na Sveučilištu te predstavljanja Sveučilišta u nacionalnoj mreži osiguravanja kvalitete.



Članovi sadašnjega Odbora su: predstavnica Vijeća biomedicinskoga područja i predsjednica prof. dr. sc. Karmela Barišić s Farmaceutsko-biokemijskoga fakulteta, predstavnica Vijeća društveno-humanističkoga područja i zamjenica predsjednice prof. dr. sc. Tamara Perišin s Pravnoga fakulteta, predstavnica Vijeća biotehničkoga područja prof. dr. sc. Mirjana Hruškar s Prehrambeno-biotehničkoga fakulteta, predstavnica Vijeća tehničkoga područja prof. dr. sc. Diana Milčić s Grafičkoga fakulteta, predstavnica Vijeća umjetničkoga područja prof. dr. sc. Marina Novak s Muzičke akademije, predstavnica Vijeća prirodoslovnoga područja prof. dr. sc. Branka Pevalek-Kozlina s Prirodoslovnomatematičkoga fakulteta, predstavnik Vijeća društveno-humanističkog područja prof. dr. sc. Marko Tadić s Filozofskoga fakulteta, predstavnik studenata

poslijediplomskih studija student Dario Škegro s Kineziološkoga fakulteta i predstavnik studenata preddiplomskoga ili diplomskoga studija student Mate Damić s Ekonomskoga fakulteta. U okviru Odbora djeluju dvije radne skupine, jedna je zadužena za studentske programe, a druga za studentske ankete. Prorektorica za studente i studije prof. dr. sc. Blaženka Divjak koordinira rad Odbora.

Zadaća je Odbora rektoru i Senatu predlagati aktivnosti iz područja osiguravanja kvalitete, poticati inovacije i razvoj radi podizanja kvalitete, promicati kulturu kvalitete u akademskoj i neakademskoj javnosti, razvijati metode za istraživanje različitih područja kvalitete visokoga obrazovanja, analizirati prikupljene podatke, predlagati postupke za unaprjeđenje stanja, provoditi prethodnu procjenu i vrjednovanje novih studijskih progra-

ma, kao i postupak vrjednovanja većih izmjena i dopuna postojećih studijskih programa, analizirati rezultate periodičnoga unutarnjega vrjednovanja studijskih programa te davati preporuku za vrjednovanje kvalitete nastavne aktivnosti pri izboru i reizboru u nastavna, znanstveno-nastavna i umjetničko-nastavna zvanja. Stupanjem na snagu Zakona o osiguravanju kvalitete u znanosti i visokom obrazovanju, Odbor je preuzeo niz novih aktivnosti vezanih za osnivanje i izvođenje sveučilišnih studija, s obzirom da se novi sveučilišni studijski programi osnivaju i izvode odlukom Senata, a na temelju prethodne pozitivne procjene jedinice za unutarnji sustav osiguravanja i unaprjeđenja kvalitete.

Ured za upravljanje kvalitetom (u daljnjem tekstu Ured) administrativno je središte Sveučilišta u nacionalnoj mreži osiguravanja kvalitete. Ured u ispunjavanju zadaća i aktivnosti surađuje s Odborom, savjetodavnim i stručnim tijelima Sveučilišta, te povjerenstvima za upravljanje kvalitetom na sastavnicama, kao i studentima te vanjskim dionicima nacionalnoga sustava osiguravanja kvalitete u visokom obrazovanju. Zadaća Ureda jest primjenjivanje standarda kvalitete na Sveučilištu i pružanje aktivne podrške sastavnicama u unaprjeđenju kvalitete, te razvoju vlastitih sustava. Djelatnice Ureda za upravljanje kvalitetom su Marija Badovinac Škrinjar, stručna savjetnica za upravljanje kvalitetom i Katarina Bobić, stručna suradnica za upravljanje kvalitetom.

Pripremile:

prof. dr. sc. Karmela Barišić,
predsjednica Odbora za upravljanje kvalitetom

Marija Badovinac Škrinjar, univ. spec. oec.,
Ured za upravljanje kvalitetom

Ishodi učenja i dopunska isprava o studiju

Ishodi učenja dio su paketa koji se veže uz Bolonjski proces, ali oni predstavljaju temelje za ostale pristupe, procedure, metode i dokumente koje se u tome kontekstu spominju: usporedivost kvalifikacija i kvalifikacijski okviri, obrazovanje u čijem je središtu student, razvoj kurikuluma, ECTS, prepoznavanje prethodnoga učenja, osiguravanje kvalitete obrazovanja, dopunska isprava o studiju i sl. Stoga se ishodi učenja prihvaćaju kao zajednički jezik „bolonjskog“ pristupa obrazovanju.

U svim priopćenjima ministara visokoga obrazovanja zemalja potpisnica Bolonjske deklaracije, počevši od Berlinskoga priopćenja 2003., ishodi učenja imaju istaknuto mjesto. Primjerice, u priopćenju ministarske konferencije, koja je 2012. održana u Bukureštu, traži se da države potpisnice „osiguraju da se kvalifikacijski okviri, ECTS i dopunske isprave o studiju temelje na ishodima učenja“. Međutim, pristup visokom obrazovanju temeljen na ishodima učenja nije svojstven samo Europi, nego ga vrlo dosljedno primjenjuju u Australiji, SAD-u, Kanadi, nekim afričkim i južnoameričkim državama. Teorijske osnove ishoda učenja sežu u 1960-te u SAD-u [1].

Najčešća definicija koja se pronalazi u brojnim europskim, ali i svjetskim dokumentima i priručnicima o ishodima učenja glasi: *Ishodi učenja su tvrdnje o tome što se očekuje od studenta da zna, razumije, može napraviti, vrijednovati kao rezultat procesa učenja* [2]. Student postizanjem ishoda učenja kroz proces studiranja stječe kompetencije za zapošljavanje, ali i kvalitetan osobni i društveni život. Stoga se i kompetencije dijele na stručne, koje su vezane uz disciplinu koju student studira, i generičke (transverzalne, ključne, *soft*), koje trebaju biti prisutne u svakom studijskom programu, a obuhvaćaju osnovne pismenosti (jezična,

matematička, informatička), komunikacijske i konceptualne vještine, vještine učenja, poslovne vještine, društvene i osobne vještine, ali ovdje se često ubrajaju i stavovi koji se odnose na građansku angažiranost i društvenu odgovornost.

U veljači 2013. Sabor je donio Zakon o Hrvatskom kvalifikacijskom okviru koji se također temelji na upotrebi ishoda učenja za sve razine obrazovanja, počevši od osnovne škole do doktorata znanosti. U tom se zakonu nalaze sljedeće definicije: Ishodi učenja (engl. *Learning Outcomes*) su kompetencije koje je osoba stekla učenjem i dokazala nakon postupka učenja. Kompetencije (engl. *Competences*) označavaju skup znanja, vještina te pripadajuću samostalnost i odgovornost. Međutim, bez obzira koju definiciju promatrali, mogu se uočiti sljedeće važne činjenice:

Ishodi učenja trebaju biti jasno iskazani i njihovo postizanje mora se provjeravati i ocjenjivati.

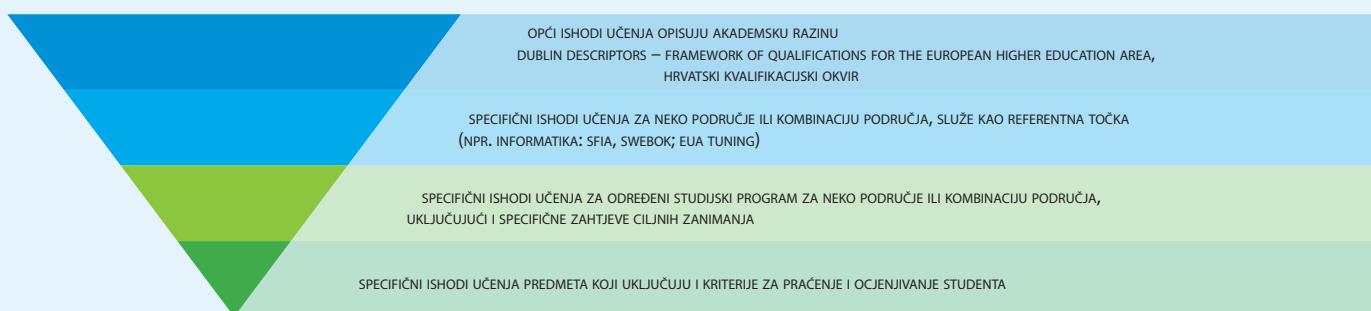
Ishodi učenja opisuju postignuća studenata, a ne želje nastavnika ili institucija koje izvode studij (to opisuju ciljevi studija).

ISHODI UČENJA STUDIJSKOGA PROGRAMA

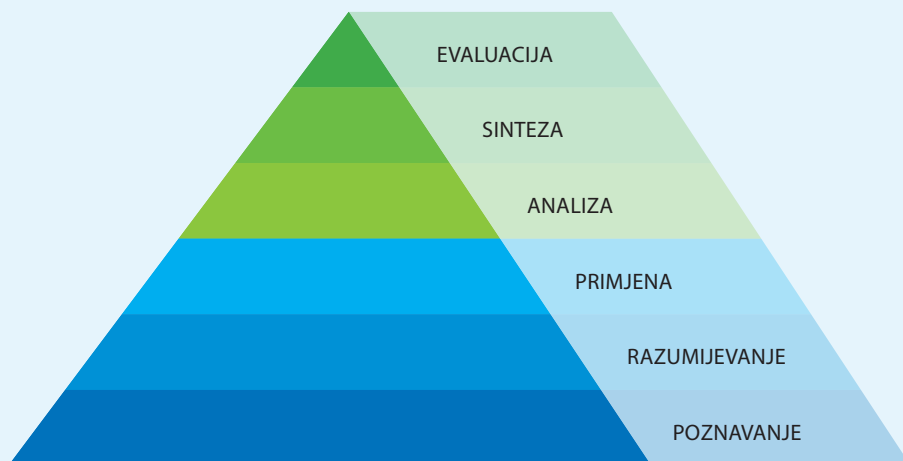
Konstruiranje ishoda učenja studijskoga programa, koji predstavljaju temelj

izgradnje kurikuluma, treba biti rezultat pristupa odozgo prema dolje (*top-down*) i odozdo prema gore (*bottom-up*), kao što je to prikazano na Slici 1. Naime, potrebno je uzeti u obzir tzv. Dublinske opisnike [3] koji su razvijeni za potrebe Kvalifikacijskoga okvira za Europski prostor visokoga obrazovanja (EHEA), a generički opisuju pojedine razine u visokom obrazovanju (preddiplomsku, diplomsku, poslijediplomsku). Dublinski opisnici uzeti su u obzir kod izrade Hrvatskoga kvalifikacijskoga okvira. Važne su i preporuke međunarodnih strukovnih organizacija i mreža za pojedina studijska područja. Za informatiku bismo tako mogli uzeti u obzir i međunarodne dokumente kao što su SFIA (Skills Framework for the Information Age) i SWEBOK (the Guide to the Software Engineering Body of Knowledge), ali i rezultate EU Tuning projekta [4]. Projekt *Tuning Educational Structures in Europe* posebno je značajan za razumijevanje izgradnje kurikuluma, temeljenih na ishodima učenja u različitim područjima studiranja, a web stranica projekta obiluje korisnim publikacijama i primjerima dobre prakse za dvadesetak područja.

S druge strane, ishodi učenja studijskoga programa realiziraju se kroz ishode učenja predmeta, te se u postupku defi-



Slika 1. Ishodi učenja studijskoga programa



Slika 2. Bloomova taksonomija kognitivnih vještina

niranja studijskoga programa trebaju definirati i ishodi učenja predmeta (Slika 1). Pritom je preporuka da se na razini studijskoga programa napiše između 15 i 20 ishoda učenja, a ukoliko se radi o integriranom preddiplomskom i diplomskom studijskom programu, onda ih se može napisati do 30. Treba imati na umu da ih treba upisati i na vrlo ograničeni prostor u dopunsku ispravu o studiju (poglavlje 4.2.). Ishod učenja na razini diplomskog studija informatike može biti: *Student će biti u stanju koristiti matematičke metode, modele i tehnike primjerene rješavanju problema iz područja informacijskih i poslovnih sustava.* Takav ishod učenja je dosta općenit, ali njegova se konkretizacija i provjera treba osigurati kroz ishode učenja predmeta.

ISHODI UČENJA PREDMETA

Na razini predmeta obično se napiše od 4 do 10 ishoda učenja koji se dalje razrađuju po nastavnim cjelinama. Ishode učenja treba napisati tako da su konkretni, razumljivi, mjerljivi, povezani sa sadržajima, nastavnim metodama, te metodama ocjenjivanja, ali i da doprinese ishodima učenja studijskoga programa.

Kako bi se lakše zapisali ishodi učenja, dobro je upotrijebiti neku poznatu taksonomiju koja klasificira ishode učenja. Najčešće se upotrebljava Bloomova taksonomija kognitivnih vještina, koja je razvijena još 1956. [5], a izašlo je i nekoliko poboljšanih inačica [6]. Bloom je prepoznao tri domene učenja: kognitivnu (Slika 2), afektivnu i motoričku te je za sve tri uveo hijerarhiju vezanu uz kompleksnost vještine. Uz svaku se razinu pritom mogu vezati određeni glagoli, koji opisuju ponašanje karakteristično za tu razinu i ti se glagoli onda mogu upotrijebiti u zapisu ishoda učenja [7].

Tako primjerice ishod učenja: *Student će biti u stanju izračunati vrijednost determinante trećega reda*, pripada trećoj razini (primjena), dok ishod učenja: *Student će biti u stanju definirati pojmove matrice i determinante i operacija zbrajanja i množenja matrica*, pripada prvoj razini (poznavanje). Ovo je možda studentima i nelogično, budući da ih većina zna izračunati determinantu trećega reda, ali ima problem sa strogom matematičkom definicijom.

Nadalje, važno je već tijekom razvoja kurikuluma predmeta povezivati ishode

učenja, metode poučavanja i ocjenjivanja s opterećenjem studenata (ECTS). Primjer je dan u Tablici 3.

Prilikom ocjenjivanja kompleksnih zadataka ili kada više nastavnika ocjenjuje studente na istom predmetu, dobro je pripremiti rubriku ocjenjivanja kao alat kod ocjenjivanja. Rubrika treba biti dostupna studentima prije nego što pristupe pojedinoj aktivnosti koja se ocjenjuje, a nastavnik treba imati na umu da svojim načinom provjere i ocjenjivanja zapravo usmjerava proces učenja studenata.

Nadalje, zbrajanjem opterećenja studenata po svim obrazovnim aktivnostima, koje su vezane uz prepoznate ishode učenja, dolazi se do procjene broja ECTS bodova koji pripadaju pojedinom predmetu. Nakon toga slijedi usklađivanje na razini studijskih programa, a provjera se obavlja nakon što predmet bude izveden, pa studenti procijene svoje opterećenje [8].

DOPUNSKA ISPRAVA O STUDIJU

U zaglavlju dopunske isprave o studiju sitnim slovima pišu važne informacije o tome da je dopunska isprava o studiju

Tablica 1. Ishodi učenja predmeta povezani s ostalim elementima kurikuluma

Ishod učenja predmeta	Obrazovna aktivnost / učenje	Provjera/Ocjenjivanje	Opterećenje studenta u satima/ECTS
1. Primjena metoda i tehnika upravljanja projektima na pisanje prijave za međunarodni projekt iz područja visokoga obrazovanja	Rad u timu na pripremi konkretne projektne prijave prema standardnoj proceduri	Projektna prijava predana u sustav za e-učenje i ocijenjena prema unaprijed utvrđenim kriterijima (rubrika)	40 sati = 1.5 ECTS
2...			



načinjena prema predlošku koji su razvili Europska komisija, Vijeće Europe i UNESCO CEPES te da je svrha dopunske isprave pružanje dostatne količine nezavisnih podataka radi olakšanja međunarodne transparentnosti i pravičnoga akademskoga i stručnoga priznavanja obrazovnih kvalifikacija (diploma, stupnjeva, certifikata i dr.). Dopunska isprava sastoji se od osam poglavlja i sva trebaju biti popunjena. Prema Zakonu o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju (2003.), visoka učilišta u Hrvatskoj obavezna su svakom studentu koji završi pojedinu razinu studija izdati dopunsku ispravu o studiju na hrvatskom i engleskom jeziku, i to bez naknade.

U prosincu 2011. objavljen je Pravilnik o izmjeni Pravilnika o sadržaju diploma i dopunskih isprava o studiju (NN 149/2011) i temeljem toga Sveučilište u Zagrebu izmijenilo je izgled dopunske isprave. Najvažnija promjena je obaveza uvođenja ishoda učenja u dopunsku ispravu o studiju. Ishode učenja pišemo u poglavlje 4.2. Zahtjevi studija i ishodi učenja. Kako bismo ishode učenja preglednije napisali, možemo ih grupirati u skupine, pa tako u skladu s Dublinskim opisnicima možemo prepoznati sljedeće grupe: Znanje i razumijevanje; Primjena znanja i razumijevanja; *Zaključivanje i donošenje odluka; Komuniciranje stavova, ideja, problema i rješenja i Vještine učenja.* Informacije u dopunskoj ispravi o studiju trebaju poslužiti poslodavcima za prepoznavanje kompetencija koje ima nositelj isprave tako da je važno da se relevantni sadržaj pažljivo pripremi i napiše jasnim jezikom. Pritom posebno treba obratiti pažnju na sljedeća poglavlja:

4.2. zahtjevi studija i ishodi učenja;

5.2. mogućnost zapošljavanja, profesionalni status;

6.1. dodatne informacije: nagrade, priznanja, izvannastavne aktivnosti, mobilnost, praksa.

Europska komisija dodjeljuje i posebnu oznaku DS label [9] za sveučilišta i ostale institucije visokoga obrazovanja koja ovaj dokument dodjeljuju prema prepoznatim pravilima i u skladu s propisanom procedurom.

AHELO

U ožujku 2013. objavljena je studija izvodljivosti i održana konferencija u Parizu [10] o projektu *Assessment of Higher Education Learning Outcomes* (AHELO), koji provodi OECD. AHELO se naziva i Pisa za visoko obrazovanje, budući da je cilj ovoga ambicioznoga projekta ocjena realizacije ishoda učenja preddiplomskih studenata diljem svijeta. Uz pomoć vrlo kompleksnoga instrumenta, testirano je, u fazi pilotiranja, 23 000 studenata na 249 institucija visokog obrazovanja u 17 država svijeta. U ovoj fazi testirani su studenti koji su završili preddiplomski inženjerski studij građevinarstva ili ekonomski studij, a posebno su se ocjenjivali i generički ishodi učenja. Očekuje se da ovaj projekt krene uskoro u široku primjenu.

Pripremila:

Prof. dr. sc. Blaženka Divjak,
prorektorica za studente i studije
Sveučilišta u Zagrebu

LITERATURA:

- [1] Mager, 1975; Mager, R. F. (1984). *Preparing instructional objectives*. 2nd ed., Belmont, California: Pitman Learning.
- [2] ECTS Users' Guide, str. 13; European Communities, (2009)
- [3] Dublin Descriptors, (2005) <http://www.eua.be/eua-work-and-policy-area>
- [4] EU Tuning <http://www.unideusto.org/tuningeu/>
- [5] Bloom, B. S., Engelhart, M., D., Furst, E.J, Hill, W. and Krathwohl, D. (1956) *Taxonomy of educational objectives. Volume I: The cognitive domain*. New York: McKay.
- [6] Krathwohl, David, R. (2002) *A Revision of Bloom's Taxonomy: An Overview. Theory into Practice*, 41 (4).
- [7] Divjak B. (ur.). (2008) *Ishodi učenja u visokom školstvu*, FOI-TIVA, Varaždin.
- [8] *Priručnik za osiguravanje kvalitete Sveučilišta u Zagrebu*, (2012) Sveučilište u Zagrebu
- [9] *Diploma supplement* http://ec.europa.eu/education/lifelong-learning-policy/ds_en.htm
- [10] *Assessment of Higher Education Learning Outcomes* <http://www.oecd.org/site/ahe-lo/backgrounddocumentsfortheaheलोfeasibilitystudyconference.htm>

Vrjednovanje studijskih programa na Sveučilištu u Zagrebu

Nakon usvajanja Zakona o osiguravanju kvalitete u znanosti i visokom obrazovanju (NN 45/09), prema kojemu se sveučilišni studijski programi osnivaju i izvode odlukom Senata (čl. 20. St.10.), Senat Sveučilišta u Zagrebu, u 341. akademskoj godini (2009./2010.), na 8. izvanrednoj sjednici (30. ožujka 2010.), donosi Odluku o postupku vrjednovanja studijskih programa sveučilišnih preddiplomskih, diplomskih i integriranih preddiplomskih i diplomskih studija Sveučilišta u Zagrebu.

Odluka je pobliže definirala postupak vrjednovanja novih studijskih programa, kao i postupak uvođenja većih i manjih izmjena i dopuna studijskih programa. Odlukom Rektora, 30. studenog 2009. osnovana je Radna skupina za izradu Pravilnika o vrjednovanju studijskih programa sveučilišnih preddiplomskih, diplomskih, integriranih i stručnih studija Sveučilišta u Zagrebu. Senat Sveučilišta u Zagrebu donio je Pravilnik o postupku vrjednovanja studijskih programa sveučilišnih preddiplomskih, diplomskih i integriranih preddiplomskih i diplomskih te stručnih studija Sveučilišta u Zagrebu na 14. sjednici u 341. akademskoj godini 2009./2010. (13. srpanj 2010.). Pravilnikom se propisuje postupak vrjednovanja studijskih programa i uvjeti koje trebaju ispunjavati znanstveno-nastavne i umjetničko-nastavne sastavnice Sveučilišta u Zagrebu za ustroj i provedbu studija te se regulira (1) vrjednovanje novih studijskih programa i izdavanje dopusnice, (2) izmjene i dopune studijskih programa s dopusnicom te (3) periodično unutarnje vrjednovanje studijskih programa. Uz Pravilnik, Radna skupina je kreirala Obrasce koje predlagatelj ispunjava pri zahtjevu za vrjednovanje novih studijskih programa ili većim/manjim izmjenama programa. Proces vrjednovanja studijskih programa na Sveučilištu u Zagrebu vodi Odbor za upravljanje kvalitetom, uz administrativno-stručnu pomoć Ureda za upravljanje kvalitetom Sveučilišta. Kao stručno tijelo Odbora za

upravljanje kvalitetom koje se detaljnije bavi ovom problematikom, osnovana je Radna skupina za studijske programe.

Nakon donošenja Pravilnika o postupku vrjednovanja studijskih programa sveučilišnih preddiplomskih, diplomskih i integriranih preddiplomskih i diplomskih te stručnih studija Sveučilišta u Zagrebu, u Odluci o osnivanju Radne skupine za studijske programe jasno se definira da je zadaća Radne skupine za provođenje postupka vrjednovanja studijskih programa sveučilišnih preddiplomskih, diplomskih i integriranih preddiplomskih i diplomskih te stručnih studija Sveučilišta u Zagrebu.

Jedna od zadaća Radne skupine za studijske programe jest provođenje postupka vrjednovanja novih studijskih programa. U prikazu 1. vidljiva je procedura i očekivano trajanje navedenoga procesa.

Procedura kod zahtjeva za izmjene i dopune studijskih programa znatno je jednostavnija. Kada se radi o manjim izmjenama i dopunama studijskoga programa (do 20% promjena koje ne mijenjaju bitno studijski program, završne kompetencije studenata i njihove kvalifikacije), Odluke o manjim izmjenama i dopunama donose se na razini sastavnica (fakultetska ili akademijska Vijeća) te se one, s popisom promjena, dostavljaju Odboru za upravljanje kvalitetom i Vijeću područja radi praćenja i evidencije. Ukoliko se radi o sadržajnim promjenama studijskih

programa do 20%, zahtjev za promjene i dopune potrebno je poslati Odboru za upravljanje kvalitetom. Ukoliko se radi o zahtjevu za izmjene i dopune studijskoga programa od 20% do 40% (veće izmjene i dopune), zahtjev je potrebno poslati Odboru za upravljanje kvalitetom najmanje šest mjeseci prije početka akademske godine u kojoj se planira početak izvođenja studijskoga programa.

Od akademske godine 2009./2010. do akademske godine 2011./2012. Radnoj skupini za studijske programe dostavljeno je 57 zahtjeva za nove studijske programe te 316 zahtjeva za izmjene i dopune studijskih programa. U Tablici 1. vidljiv je broj prijedloga novih studijskih programa te zahtjeva za izmjenama i dopunama studijskih programa po akademskim godinama.

Osim navedenoga, Radna skupine za studijske programe uključivala se u rasprave oko kriterija za izdavanje dopusnice za studijski program na stranom jeziku te oko tematike vrjednovanja združenih studija (pitanje procedura i kriterija), te prijedloga studija koji će se izvoditi na stranome jeziku.

Pravilnik o postupku vrjednovanja studijskih programa sveučilišnih preddiplomskih, diplomskih i integriranih preddiplomskih i diplomskih te stručnih studija Sveučilišta u Zagrebu, kao i dosadašnji rad Odbora za upravljanje kvalitetom i Radne skupine za studijske programe, doprinijeli su kvaliteti procesa vrjednovanja novih studijskih programa te postupka izmjena i dopuna studijskih programa.

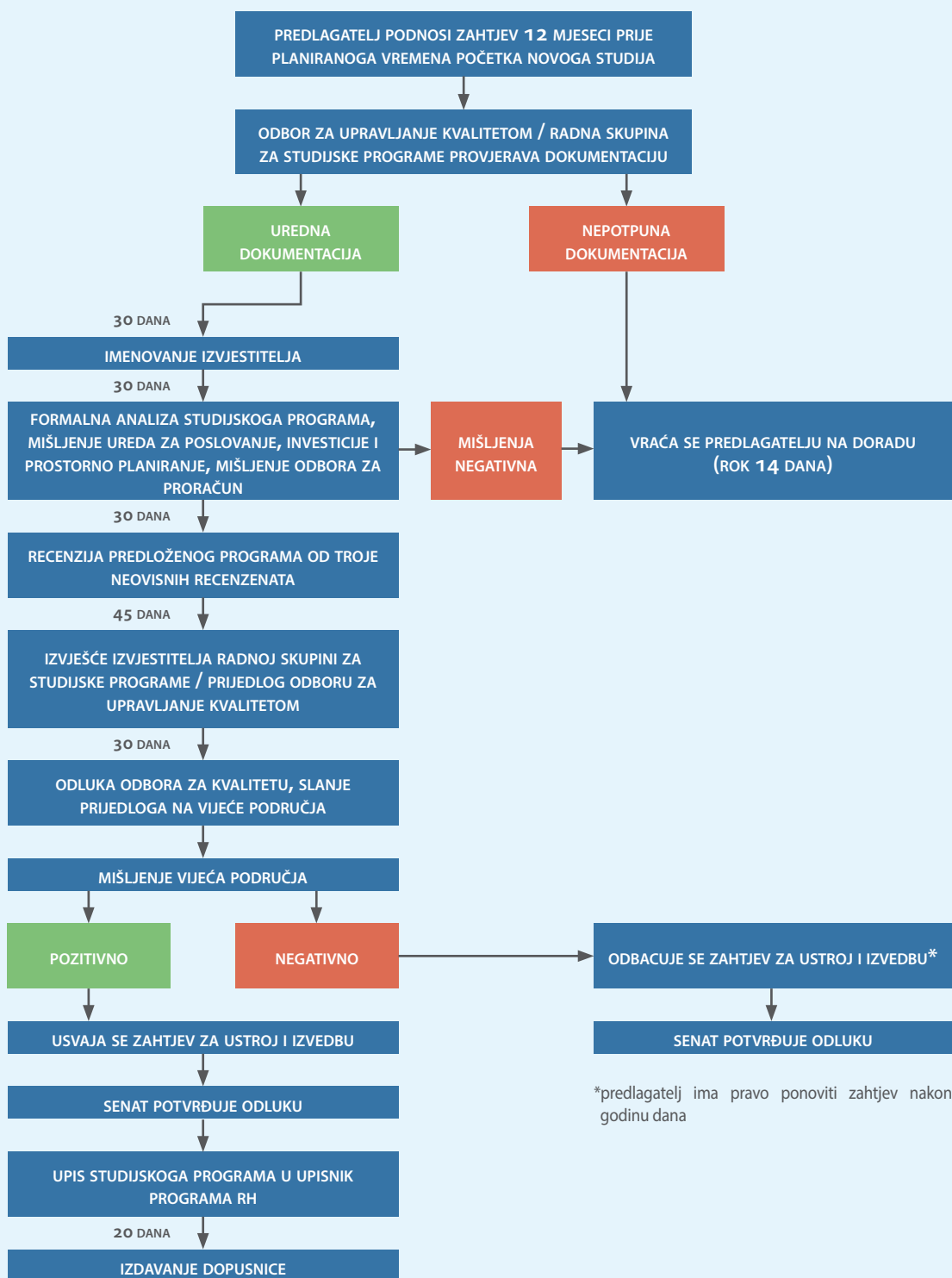
Pripremile:

doc. dr. sc. Martina Ferić Šlehan,
predsjednica Radne skupine za studijske programe

Josipa Franjčić Ljutić, prof.,
Ured za upravljanje kvalitetom

Tablica 1. Broj prijedloga novih studijskih programa te zahtjeva za izmjenama i dopunama studijskih programa po akademskim godinama

akademska godina	broj prijedloga novih studijskih programa	broj zahtjeva za izmjene i dopune studijskih programa
2009./2010.	24	118
2010./2011.	11	101
2011./2012.	22	97



Prikaz 1. Procedura i očekivano trajanje procesa vrjednovanja novih studijskih programa

Vrjednovanje kvalitete obrazovnoga procesa

Od veljače 2010., kada je objavljeno posljednje izdanje glasila, u području vrjednovanja kvalitete obrazovnoga procesa na Sveučilištu u Zagrebu napravljeno je mnogo. Osnovna metoda koju Sveučilište u tu svrhu koristi jest primjena anketnih upitnika za studente. Na planu Ankete za procjenu nastavnika donesen je velik broj promjena, od kojih se prva odnosi na promjene u sadržaju samoga anketnoga upitnika.

Dotada korišten anketni upitnik za umjetničke kolegije je ukinut, a upitnik za teorijske kolegije je skraćen te se od početka akademske godine 2011./2012. za sve vrste kolegija koristi revidirani Anketni list za procjenu nastavnika (V4). Prema prikupljenim podatcima Ureda za upravljanje kvalitetom (u daljnjem tekstu Ured), odziv studenata na on-line inačicu ankete bio je izrazito nizak, ispod 10%. Imajući to u vidu, Odbor za upravljanje kvalitetom (u daljnjem tekstu Odbor) izradio je u suradnji s Uredom detaljan prijedlog plana anketiranja za naredne tri godine te ciklički plan provođenja za sastavnice Sveučilišta. Prema takvome

planu, svaka sastavnica jedanput u tri godine obvezna je provesti Anketu, na način da obuhvati sve nastavnike koji sudjeluju u izvedbi nastave, i to metodom „papir-olovka“. Slijedom prijedloga, upućenoga od strane Odbora, Senat Sveučilišta u Zagrebu, u listopadu 2011., donio je Odluku o postupku provođenja (studentske) ankete za procjenu nastavnika na Sveučilištu u Zagrebu koja se, sukladno Planu provođenja studentske ankete za procjenu nastavnika i Revidiranom cikličkom planu ankete, provodi od početka ak. godine 2011./2012. On-line inačica ankete nije ugašena, već je zadržana mogućnost njezina korištenja za sastav-

nice izvan cikličkoga plana, ali nijedna sastavnica, ako to ne želi, ne mora koristiti tu mogućnost. Kako bi svi sudionici pravovremeno bili upoznati s promjenama, već dvije godine zaredom, Ured u prostorijama Sveučilišta, pod vodstvom prof. dr. sc. Blaženke Divjak, prorektorice za studente i studije, organizira edukaciju o provedbi Ankete. Edukacija je dosad bila jako dobro posjećena, a kao njezinu najveću prednost može se istaknuti razmjena iskustava između predstavnika različitih sastavnica.

Velik napredak ostvaren je i u području vrjednovanja studija u cjelini. Naime otkada je na prvoj generaciji prvostupnika primijenjen upitnik za procjenu preddiplomskih studija, slični su upitnici sastavljeni i za razinu diplomskoga, odnosno integriranoga preddiplomskoga i diplomskoga studija, a prvi su put primijenjeni tijekom akademske godine 2009./2010. Navedenim upitnicima studenti na kraju svoga fakultetskoga obrazovanja imaju priliku izraziti svoje mišljenje o stručnim službama i općim uvjetima studiranja, o studijskom programu, izvedbi nastave i vrjednovanju znanja, o odnosu prema studentima i podršci u studiranju, o ishodima učenja i kompetencijama stečenima tijekom studija te su pozvani dati svoje prijedloge i komentare za poboljšanje nabrojanih aspekata studiranja. Rezultati ovih tzv. „završnih“ anketa, osim što su sastavnicama vrijedan izvor informacija i smjernica za eventualne izmjene i unaprjeđenje stanja, koriste se pri određivanju upisnih kvota te izmjena i dopuna studijskih programa. Od uvođenja kronološkoga plana anketiranja, krajem ak. godine 2010./2011. zabilježen je i znatan porast odziva studenata na ovu vrstu anketa te se nadamo da će tijekom narednih godina on dodatno porasti.

Potpisivanjem Ugovora o punoj subvenciji participacije redovitih studena-



ta u troškovima studija u akademskim godinama 2012./2013., 2013./2014. i 2014./2015. s Ministarstvom znanosti, obrazovanja i sporta, Sveučilište se obvezalo na ostvarenje nekoliko ciljeva, od kojih se jedan odnosi na povećanje utjecaja studentskih evaluacija nastavnika i nastave. U sklopu toga, Ured i Odbor, u suradnji sa Studentskim zborom, novoo- snovanim Povjerenstvom za praćenje ci- ljeva iz Ugovora sklopljenog s MZOS-om i ostalim stručnim službama Rektorata, dužni su aktivno promovirati važnost an- keta među studentima, analizirati priku- pljene podatke i predlagati provođenje aktivnosti temeljem rezultata evaluacija.

S obzirom na tako velik broj promjena u našem sustavu vrjednovanja, znatno je

porastao i obim posla Ureda, ali i povje- renstava za upravljanje kvalitetom na sa- stavnicama. Stoga je na svoju inicijativu Ured izradio kratak obrazac s pitanjima o zadovoljstvu suradnje s Uredom, po- teškoćama s kojima su se susretali pri or- ganizaciji postupka evaluacije i općenito iskustvom provedbe anketa te zamolio za sudjelovanje predsjednike povje- renstava sastavnica koje su u ak. godini 2011./2012. bile obuhvaćene provođe- njem Ankete za procjenu nastavnika. Možemo se pohvaliti izrazito pozitivnim odgovorima te naglasiti kako je u svim ispunjenim obrascima suradnja s Ure- dom ocijenjena kao izvrsna, uspješna, produktivna ili pravovremena. S druge strane dobili smo i informacije o najče-

šćim poteškoćama s kojima se djelatnici sastavnica suočavaju, što nam je izuzet- no korisno za daljnju koordinaciju zada- taka. Ovakva je inicijativa Ureda pohva- ljena od strane Povjerenstva za vanjsku neovisnu periodičnu prosudbu sustava osiguravanja kvalitete tijekom njihova posjeta Sveučilištu.

Pripremila:

Katarina Bobić, mag. psych.,
Ured za upravljanje kvalitetom Sveučilišta u Zagrebu

Vanjska vrjednovanja na sastavnicama Sveučilišta u Zagrebu 2010./2011. i 2011./2012. akademske godine

Za vrijeme akademskih godina 2010./2011. i 2011./2012., Agencija za znanost i visoko obrazova- nje provela je postupke vanjske neovisne periodične prosudbe sustava osiguravanja kvalitete te postupke reakreditacije na određenom broju sastavnica Sveučilišta u Zagrebu. U 2010. proveden je audit sustava osiguravanja kvalitete Metalurškoga fakulteta, a u 2011. Fakulteta organizacije i informatike, Medicinskoga fakulteta i Fakulteta elektrotehnike i računarstva.

Medicinskom fakultetu, Fakultetu orga- nizacije i informatike i Fakultetu elek- trotehnike i računarstva, Agencija za znanost i visoko obrazovanje izdala je certifikat za učinkovit, razvijen i funk- cionalno ustrojen sustav osiguravanja kvalitete za razdoblje od pet godina, od trenutka prihvaćanja završnoga izvješća Povjerenstva za provođenje postupaka vanjske neovisne periodične prosudbe sustava osiguravanja kvalitete. Metalurški fakultet nije dobio certifikat za učinkovit, razvijen i funkcionalno ustrojen sustav osiguravanja kvalitete, već je predviđeno da se nakon 18 mjeseci ponovno prove- de vanjska neovisna prosudba sustava osiguravanja kvalitete. U akademskoj godini 2010./2011., Agencija za znanost i visoko obrazovanje provela je reakre- ditacijske postupke na Ekonomskom fakultetu te Fakultetu organizacije i infor-

matike. Na sastavnicama koje izvode stu- dijske programe u tehničkom području (10 sastavnica) reakreditacijski postupci provedeni su tijekom akademske godi- ne 2011./2012. Analiza završnih izvješća provedenih reakreditacijskih postupaka 12 vrjednovanih sastavnica ukazuje da je najbolje ocijenjeno područje kvalite- te nastavnika (srednjom ocjenom 4,66), dok su najslabije ocijenjena područja mobilnosti i međunarodne suradnje (srednjom ocjenom 3,16) i upravljanje visokim učilištem i osiguravanje kvali- tete (srednjom ocjenom 3,58). Ukupna srednja ocjena završnih izvješća 12 re- akreditiranih sastavnica bila je 3,67. Od 12 sastavnica koje su sudjelovale u po- stupcima reakreditacije, devet ih je do- bilo dopusnicu, a tri pismo očekivanja s određenim rokom za otklanjanje nedo- stataka. U skladu s najčešćim preporu-

kama, važnim uz osiguravanje kvalitete, Odbor i Ured za upravljanje kvalitetom organizirat će i provoditi aktivnosti koje uključuju edukaciju dionika sveučilišno- ga sustava osiguravanja kvalitete, zajed- ničke tematske sastanke s povjerenstvi- ma za upravljanje kvalitetom sastavnica Sveučilišta u Zagrebu te razmjenu dobre prakse u procesima vanjskih vrjednova- nja, posebice za sastavnice koje još nisu prošle nijedan oblik vrjednovanja.

Pripremile:

Prof. dr. sc. Karmela Barišić,
predsjednica Odbora za upravljanje kvali- tetom Sveučilišta u Zagrebu

Prof. dr. sc. Mirjana Hruškar,
članica Odbora za upravljanje kvalitetom Sveučilišta u Zagrebu

Postupci unutarnje i vanjske neovisne periodične prosudbe sustava za osiguravanje kvalitete na Sveučilištu u Zagrebu

Prosudba sustava za osiguravanje kvalitete jedan je od glavnih procesa sustava osiguravanja kvalitete. Na Sveučilištu u Zagrebu prošle su godine prvi put započeli postupci, najprije unutarnje prosudbe sustava, a, temeljem Zakona o osiguravanju kvalitete u znanosti i visokom obrazovanju, i postupak vanjske neovisne periodične prosudbe sustava osiguravanja kvalitete koji provodi Agencija za znanost i visoko obrazovanje.



Postupak unutarnje prosudbe provodilo je Povjerenstvo za unutarnju prosudbu sustava za osiguravanje kvalitete koje je imenovao rektor Sveučilišta. Prema Priručniku o osiguravanju kvalitete na Sveučilištu u Zagrebu, taj se postupak provodi svake dvije godine kako bi se procijenila učinkovitost sustava osiguravanja kvalitete na Sveučilištu te usklađenost sustava s nacionalnim i ESG standardima (Standardima i smjernicama za osiguravanje kvalitete u europskom prostoru visokoga obrazovanja). Postupak se provodi i na sveučilišnim sastavnicama, na kojima u pravilu povjerenstvo imenuju

dekani, odnosno stručna vijeća. Unutarnjom prosudbom sustava za osiguravanje kvalitete utvrđuje se stvarno stanje provedbe aktivnosti za osiguravanje kvalitete i učinkovitost sustava za trajno održavanje razine kvalitete obrazovnih, znanstvenoistraživačkih, umjetničkih, stručnih te administrativnih aktivnosti na Sveučilištu i sastavnicama Sveučilišta. Unutarnja se prosudba obavlja analizom razine izvršavanja aktivnosti osiguravanja kvalitete. Sustav je u pripremljenoj fazi u slučaju kada je dokumentacija u izradi te su provedeni dogovori na razini ustanove. Početna faza podrazumijeva sustav,

koji je ustrojen, ali još nije u funkciji. Sustav u kojemu se provodi unutarnja prosudba i koji se unaprjeđuje na temelju rezultata unutarnje prosudbe ocjenjuje se kao razvijen, dok je u naprednoj fazi sustav koji se kontinuirano unaprjeđuje na temelju rezultata unutarnje i vanjske prosudbe.

Unutarnja prosudba temeljila se na analizama pisanih i javno dostupnih dokumenata Sveučilišta i njegovih sastavnica te na evaluaciji podataka dobivenih putem anketa i na temelju transkripata, odnosno izvješća o razgovorima obavljenima s Rektorskim kolegijem u širem sastavu, Uredom za upravljanje kvalitetom i predstavnicima pojedinih sastavnica. S obzirom na tako opsežan i raznorodan korpus podataka; opažanja, zaključci i preporuke dobiveni su kombiniranom primjenom kvantitativnih i kvalitativnih analitičko-interpretacijskih metodoloških postupaka. Izvješće o unutarnjoj prosudbi, usvojeno na sjednici Senata u svibnju 2012., poslužilo je kao jedan od ključnih dokumenata za predstojeću vanjsku prosudbu sustava osiguravanja kvalitete koja je započela ujesen iste godine.

U okviru postupka vanjske neovisne periodične prosudbe sustava osiguravanja kvalitete, Sveučilište u Zagrebu u prosincu je posjetilo Povjerenstvo za vanjsku prosudbu Agencije za znanost i visoko obrazovanje. Povjerenstvo je u četiri dana, koliko je posjeta trajala, obavilo razgovore sa 17 grupa predstavnika Sveučilišta u Zagrebu, odnosno s ukupno 239 djelatnika, studenata i sveučilišnih vanjskih dionika. Povjerenstvo AZVO-a je u istome postupku posjetilo i četiri sastavnice Sveučilišta: Učiteljski, Geodetski i Šumarski fakultet te Akademiju likovnih umjetnosti, na kojima je također obavilo razgovore s upravama fakulteta, stu-

dentima i povjerenstvima za kvalitetu. Izvješće o provedenoj vanjskoj prosudbi sustava za osiguranje kvalitete zaprimili smo od Agencije početkom veljače 2013., odnosno dva mjeseca nakon posjete Povjerenstva.

Nakon detaljnoga pregleda, Sveučilište je podnijelo svoje očitovanje, uz plan aktivnosti koje su predložene u skladu s ocjenama i preporukama Povjerenstva.

Završna izvješća obaju postupaka bit će javno objavljena, nakon razdoblja naknadnoga praćenja u kojemu se provode planirane aktivnosti. Zakonom o osiguranju kvalitete u znanosti i visokom obrazovanju regulirano je da se vanjska prosudba provodi u ciklusima od pet godina.

Zaključujemo da je Sveučilište u Zagrebu, a posebno Odbor i Ured za upravljanje kvalitetom, uložilo mnogo truda i ekspertize u provođenju ovih postupaka. Izrađena je i prikupljena opsežna dokumentacija, održani su brojni i če-

sto dugotrajni sastanci, a svakako treba istaknuti odanost djelatnika, studenata i suradnika Sveučilišta koji su svojom stručnošću i angažmanom pridonijeli da se postupci provedu kvalitetno i u predviđenim rokovima. Rezultati ovih vrjednovanja zasigurno će uvelike pridonijeti daljnjem razvoju i učvršćivanju postojećega sustava osiguravanja kvalitete, ali i biti vrijedan doprinos u budućem procesu odlučivanja i strateškoga planiranja razvoja Sveučilišta.

Pripremila:

Zvonimira Brašić, dipl. ling. i fon.,
rukovoditeljica Središnjega ureda za studije i upravljanje kvalitetom Sveučilišta u Zagrebu



Priručnik za osiguravanje kvalitete Sveučilišta u Zagrebu

Priručnik za osiguravanje kvalitete Sveučilišta u Zagrebu izrađen je radi unaprjeđenja kvalitete i služi kao vodič odgovornima za osiguravanje kvalitete na Sveučilištu te jedinicama za unutarnje osiguravanje kvalitete na sastavnicama Sveučilišta.

Kronologija nastajanja Priručnika prilično je opsežna – početna je struktura predložena u rujnu 2010., otkada su članovi Odbora za upravljanje kvalitetom, uz stručnu pomoć djelatnica Središnjeg ureda za studije i upravljanje kvalitetom, kontinuirano radili na njegovoj izradi sve do svibnja 2012. Osnovni zadatak Priručnika jest povezati dosad stečeno iskustvo i aktivnosti koje vode unaprjeđenju kvalitete na Sveučilištu u Zagrebu sa Standardima i smjernicama za osiguravanje kvalitete u Europskom prostoru visokoga obrazova-

nja (ESG standardi) u prihvatljivu cjelinu. Zamišljeno je da Priručnik služi kao svojevrsan vodič studentima, nastavnicima, stručnim službama, poslodavcima i svima koji su, na razini Sveučilišta i njegovih sastavnica, odgovorni za osiguravanje kvalitete. Ciljevi Priručnika su višestruki, on služi kao pomoć korisnicima sustava za osiguravanje kvalitete u izgradnji sustava za unutarnje osiguravanje kvalitete, provođenje postupaka osiguravanja kvalitete, razvijanje sustava za unutarnje osiguravanje kvalitete, povećanje učin-

kovitosti sustava osiguravanja kvalitete, izradu strateškoga plana za unaprjeđenje kvalitete svih djelatnosti Sveučilišta, povećanje kvalitete i učinkovitosti svih djelatnosti Sveučilišta, analiziranje i procjenjivanje dojmova i ocjena svih dionika o kvaliteti obrazovanja i postignutim ishodima učenja, kvalitetna izrada samoanalize, dobivanje certifikata o razvijenosti i učinkovitosti unutarnjega sustava osiguravanja kvalitete pri vanjskoj periodičnoj prosudbi te promicanje kulture kvalitete.

Pripremila:

Katarina Bobić, mag. psych.,
Ured za upravljanje kvalitetom Sveučilišta u Zagrebu

Kultura kvalitete na Sveučilištu u Zagrebu

„Uspostava kulture kvalitete u djelovanju Sveučilišta u Zagrebu važna je zadaća Sveučilišta. Osiguravanje kvalitete u sva tri aspekta misije Sveučilišta (obrazovanje, istraživanje, transfer znanja) je odgovornost Sveučilišta i brigu o njoj treba provoditi na svakom mjestu rada i području djelovanja. Sveučilište u Zagrebu kao osnovnu značajku sustava osiguravanja kvalitete stavlja čuvanje akademskih vrijednosti Sveučilišta te postizanje akademskih standarda te u skladu s time uspostavu prikladnog sustava osiguravanja kvalitete.“

Izvadak iz dokumenta *Politika osiguravanja kvalitete na Sveučilištu u Zagrebu*

„Iz studentske perspektive kultura kvalitete na Sveučilištu u Zagrebu predstavlja svakodnevni rad na povećanju kvalitete predavanja, poboljšanju komunikacije između studenata i znanstveno nastavnog osoblja, usklađivanju kriterija ocjenjivanja studenata i bolju mogućnost procjene ishoda učenja. To je dugoročni dvostrani proces definiranja zajedničke vizije Sveučilišta i načina na koji do nje doći usklađenim naporima profesora i studenata.“

Mate Damić, student preddiplomskog studija, Ekonomski fakultet Sveučilišta u Zagrebu

„Kultura na Sveučilištu u Zagrebu predstavlja, prije svega zakonsku obvezu svih djelatnika ali i studenata Sveučilišta. Ukoliko se u obzir uzmu pravni okviri za osiguravanje kvalitete, ovo područje je relativno mlado na našim prostorima. Međutim, Sveučilište u Zagrebu svojim statusom pokazuje kako se kultura kvalitete njegovala i puno ranije nego što su doneseni brojni obvezujući dokumenti u tom smislu. Razvoj kulture kvalitete je definitivno proces koji traje i uvjeren sam kako predanim čelom svih zaposlenika i studenata Sveučilišta u Zagrebu kultura kvalitete zasigurno biti jedan od važnih čimbenika uspješnosti našega Sveučilišta.“

Dario Škegro, prof., student poslijediplomskog studija Kineziološkog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu

IMPRESSUM

Naziv

Sveučilište u Zagrebu
UNI Q INFO
Novosti Ureda za upravljanje kvalitetom

Izdavač

Sveučilište u Zagrebu
Ured za upravljanje kvalitetom

Urednice

Marija Badovinac Škrinjar, univ.spec.oec.
Katarina Bobić, mag.psych.
prof. dr. sc. Blaženka Divjak

Grafička obrada i priprema za tisak

Jurica Dolić, dipl. ing.
Grafički fakultet Sveučilišta u Zagrebu

Lektor

Maša Musulin, prof.

Naklada

1000 primjeraka

Tisak Sveučilišna tiskara

Izlazi 2 puta godišnje

ISSN 1846-8985